

Charakteristika relevantnej bezpečnostnej udalosti a možnosti jej poznávania

Anotácia: Riešenie relevantných udalostí Policajným zborom hlavne pri hromadnom narušení verejného poriadku tvorí nosný základ štúdie. Uplatnením vedeckej teórie a aplikovanie tejto teórie do praxe bol hlavný zámer štúdie činnosti služby poriadkovej polície. V štúdií sme uplatnili výstupy z medzinárodnej integrovanej vedecko-výskumnej úlohy „**3/2004 – Metódy výskumu a vývoja policajných činností** /výsk. VVÚ 130/“ na Akadémii Policajného zboru v Bratislave.

Kľúčové slová: policajné poznávanie, policajné poznanie, udalosť, relevantná udalosť, riziko, rizikový faktor, znak, prvok, metóda, forma, agresivita, eliminácia.

Úvod

Katedra policajných vied APZ v Bratislave pracuje na viacerých projektoch bezpečnostného charakteru, kde hľadá teoretické možnosti riešenia bezpečnostných prvkov systému bezpečnosti a následnú aplikáciu v činnosti Policajného zboru. Je to zároveň aj potvrdenie výsledkov skúmaní o možnosti rozšírenia obsahu i druhov policajných činností ako špecifickej potreby v bezpečnostných policajných zložkách.

Základným cieľom a hlavným zameraním tejto štúdie je podnet na vyvolanie diskusie odborných vedeckých kruhov, inštitúcií, vedcov a praktikov o aplikácii nových vedeckých poznatkov a výstupov z výskumno-vývojových úloh kreovaných na Akadémii Policajného zboru v Bratislave, prípadne na európskej úrovni, a o ich prepojení s praktickým výkonom činnosti Policajného zboru.

Celkové smerovanie našej štúdie má určitú postupnosť, ktorú sme rozdelili do troch častí.

V prvej časti uplatňujeme teoretické vymedzenia vo všeobecnosti s teoreticko-praktickým prechodom do druhej časti. Tretia časť po teoreticko-praktickej replike úvodnej analýzy nadobúda charakter výsledného projekčného produktu s uplatnením oboch predošlých častí v priamej konkrétnej aplikácii a s využitím záverečných výstupov medzinárodnej výskumnej úlohy **3/2004 – Metódy výskumu a vývoja policajných činností** /výsk. VVÚ 130¹/, kde sa realizácia uplatňuje v dvoch čiastkových úlohách /ČVVÚ – 1/3: „Modely vybraných policajných činností“/ a /ČVVÚ – 1/5: „Typové projekty výskumu a vývoja vybraných policajných činností“/. Podobný zdrojový a iniciačný charakter majú aj výskumné

¹ METEŇKO, J. *Metódy výskumu a vývoja policajných činností : zámer integrovanej vedeckovýskumnej úlohy* / Jozef Meteňko. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2006. - 14 s. Výsk. 130

medzinárodné úlohy najmä v rámci Európskej únie a 7. rámcového programu: EUSEC II², GODIAC³ a THE HOUSE⁴, z ktorých tiež čerpáme.

Cieľ vedeckej štúdie

Cieľ a zameranie štúdie sme podriadili výstupom a čiastkovým cieľom v úlohách/ČVVÚ – 1/3 a ČVVÚ – 1/5/, ktoré priamo súviseli s policajnou činnosťou a nami stanoveným cieľom – **detailne poznať relevantnosť policajnej udalosti v činnosti služby poriadkovej polície a jej efektívnu elimináciu.**

Teoretické vymedzenie skúmania udalosti – poznávaním:

- 1/ poznávanie predmetnej udalosti, charakteristika, postupnosť a časová závislosť
- 2/ rozdielnosť vyšpecifikovaná znakmi a prvkami,
- 3/metódy a formy zvolené na elimináciu negatívnej relevantnej udalosti.

Praktická aplikácia teórie a jej overovanie vo vybraných relevantných policajných udalostiach:

- 1/ Udalosť – rizikový futbalový zápas ŠK Slovan Bratislava – Spartak Trnava.
- 2/ Udalosť – dúhový pochod.
- 3/ Udalosť – futbalový zápas Európskej ligy UEFA – ŠK Slovan Bratislava – Videoton Fehérvár, označený ako rizikový.

Teoreticko-vedecké a praktické policajné poznávanie

Vymedziť relevantnosť poznania v predmete skúmania v policajných vedách je v súčasnosti aktuálna otázka aj pre teoretickú oblasť, aj pre praktickú oblasť. Ak sa budeme striktne pridržiavať postupnosti, že **poznávaním poznáme**, znamená to otvoriť široké spektrum poznávania policajných činností v tej najširšej forme vedných prameňov s najširším interdisciplinárnym prístupom tretieho tisícročia, s využitím historických prameňov polície. Je to najpravdepodobnejší predpoklad dopracovať sa cez teóriu k výsledku, **poznať** a následne **objasniť** protizákonnú činnosť.

² METEŇKO, J. *Koordinovanie národného výskumu a politiky na zaistenie bezpečnosti pri významných udalostiach v Európe EU SEC II : záverečná správa zahraničnej medzinárodnej vedeckovýskumnej úlohy* : FP7 Grant Agreement (2008-2011) / aut. Jozef Meteňko. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2012. - 111 s. + 13 s. príloh. - Sprievodný materiál: Tab. Výsk. 173

³ METEŇKO, J., MIŠOTA, M. *Správna prax pre dialóg a komunikáciu, ako strategické princípy policajných činností na politické manifestácie v Európe (GODIAC) : projekt medzinárodnej vedeckovýskumnej úlohy* : projekt financovaný EÚ : (verzia en) / aut. Jozef Meteňko, aut. Martin Mišota. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2010. - Preruš. str. Výsk. 171

⁴ METEŇKO, J. *Posilnenie európskej koordinácie v oblasti národných výskumných programov bezpečnosti pri významných udalostiach THE HOUSE* : FP7 Grant Agreement / aut. Jozef Meteňko. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2012. - 70 s. + 9 s. príloh. - Sprievodný materiál: Tab. Výsk. 172

V danom smere objektom policajného **poznávania** môžu byť osoby, veci, ich časti, vlastnosti, vzťahy a nespočetné množstvo ďalších poznávacích faktorov dotýkajúcich sa predmetného poznávaného objektu/subjektu. Povinnosťou v činnosti Policajného zboru je správna orientácia a následné zorientovanie sa v spleti rôznych vedných disciplín, aby bol vyšpecifikovaný optimálny postup prieniku tých vedných disciplín, ktoré najracionálnejšie otvoria priestor na **poznanie a následné objasnenie**. Práve na profesionálnom zosúladení klasických prístupov alebo s použitím nových vedných prístupov, poprípade využitím metód paradigiem, zmenou základných ideových vzorov alebo vhodným preskupovaním postupov a prístupov sa môže policajný subjekt prepracovať k cieľu, teda k **poznaniu**. V aplikovanom policajnom poznaní sa odporúča v týchto postupoch akceptovať neopozitivismus (skúmať to, čo existuje, čo poznáme, a vyhýbať sa neovereným experimentom).

Je možné uplatniť aj systém, že prostredníctvom zaužívaných metód policajnej praxe, ktoré boli vytvorené procesom **poznávania**, sa bude tento proces ovplyvňovať novými determinujúcimi faktormi podľa vytvorenej situácie, napr. logistikou, zákonnými procesnými normami, univerzálnymi postupmi, inovačnými metódami, ale aj napr. skúmaním súčasnosti a budúcnosti, v snahe vytvoriť, zjednodušiť a urýchliť a aj prognózovať podmienky reálneho efektívneho **poznávania**, napr. relevantnej policajnej udalosti.

Integrovanosťou vedných odborov, ktorá je dôležitým determinujúcim faktorom, vzniká poznanie, ktoré vykazuje vedecký charakter.

B. Seilerová tvrdí, že „poznanie vôbec a osobitne vedecké poznanie na jednej strane a hodnoty, hodnotenie na strane druhej sú špecifické nesúmerateľné oblasti duchovných aktivít“⁵.

V tomto výroku cítime nevyhnutnosť a syntetizáciu pôsobenia ľudského konania a snahu o vstup do poznania humanizáciou vedných disciplín.

Pri vedeckom skúmaní môžu byť vytvárané rôzne názorové spektrá, a to hlavne počas konštituovania poznávacích mechanizmov. Pre vedecké **poznávanie** nie je prvoradé, kto koná, ale aký má poznávanie cieľ a aké metódy a metodológiu využíva na dosiahnutie stanoveného cieľa.

V charaktere policajného poznávania zohráva dôležitú úlohu jeho právna regulácia, ktorú vymedzujú zákony, predpisy nariadenia. Pri povrchnom hodnotení ich vplyvu je možné nadobudnúť dojem, že zužujú poznávací priestor. Je to preto, lebo neurčujú systémovo policajné činnosti, ale je vhodné ich chápať ako vymedzenie a rovnováhu v udelených kompetenciách, ktoré určujú charakter jednotlivých špecifických činností polície na dosiahnutie **poznania a objasnenia**.

Na základe analýzy dostupnej literatúry si dovoľujeme uviesť, že **rozpracovanosť**, (resp. aplikácia) vedeckých, ale aj všeobecných **teórií** (Porada, Šimovček, Krajník, Meteňko, Lisoň, Šimon, Holcr, Berži)⁶ **na činnosť polície vyvolali vo vedeckej obci plodnú diskusiu zameranú na prepojenie a reguláciu právnych kompetencií v konaní polície**.

⁵ SEILEROVÁ, B. (2000): Európska duchovná kultúra – veda a humanistické hodnoty. In *Humanizácia životného prostredia a vzdelávania na technických univerzitách. Zborník vedeckých prác*. Bratislava.

⁶ MACEK, P. *Pořádková činnost policie*. Praha. Polica History. 2008, s. 78.

MACEK, P., FILÁK, A. *Základy teorie policajně bezpečnostné činnosti*, *Police History*, Praha 2004, s. 62.

STACHO, P., FILÁK, A. Teoretické východiská k vymedzeniu pojmu verejný poriadok. In *Bezpečnostní teorie a praxe*. zvl.. číslo. Praha : Policejní akademie ČR, 2000, s. 367-375. ISSN 1211-2461

Väčšina vedeckých názorov sa prikláňa k názoru a podporuje myšlienku Pjassetzkého a Baraneka⁷, že „vedecké výstupy ukazujú, že úprava najdôležitejších odvetví policajného konania predstavuje podstatnú podmienku rozvoja vtedy, ak bude táto úprava moderná, rozsiahla a predovšetkým konzekventná, verifikovateľná a hlavne v plnom rozsahu jednomyselná a aplikovateľná do praxe“. Naopak, zaostávanie práva alebo nedokonalosť a kolíznosť zákonodarstva skomplikuje túto prax neurčitou týchto opatrení alebo metód, ako aj príčin a mechanizmov v aplikovaní policajnej činnosti, práve rozporom právnych noriem v rámci zákona alebo nesúlalom so súvisiacimi normami iných zákonov. Právna úprava by tak mala vytvárať podmienky na efektívnu účinnosť a efektívnosť konania v polícii. Musí byť v maximálne možnej miere flexibilná vo vzťahu k novej produkcii poznávaného.

Považujeme za správne k uvedenému dodať, že správnym nastavením teoreticko-praktických metód musí nastať priamočiarosť a súlad v procese – **poznávaním k poznaniu**. Rozhranie dvoch vedeckých rovín, a to v teoretickej rovine a v praktickej rovine, môže v určitých bodoch vykazovať zhodu. Čistejší je pohľad pred rozhraním v teoretickej časti, pretože sa zaoberáme základným vedným profilom, teda vedou o dianí. Tu môžeme teoreticky dianie skúmať, študovať, overovať, zdôvodňovať, opisovať, vysvetľovať, predvídať, prognózovať atď.

Ak by sme pokračovali v teoretických aktivitách, dospeli by sme k dvom významným črtám, a to k abstraktnosti a k určitým metodologickým úvahám, ktoré sú účelovo realizované v teoretickej rovine. To znamená, že v logickej postupnosti je možné si vytvoriť pojmový aparát ako základný segment na použitie pri skúmaní praktickej vednej disciplíny v oblasti policajných činností.

V aplikačnej rovine už dodržiavame pojmovú metodologickú oblasť praktických vied, teda činnosť polície alebo konanie polície ako užší pojem. Z metodologického pohľadu tu ide o policajné činnosti a konanie, ktorým sa zaoberajú a rozvíjajú špeciálne policajné vedy, ktoré dávajú konaniu – teda výkonu policajnej praxe – návod na konkrétnu aktivitu a efektivitu. Toto konanie nie je statické, pretože sa menia metódy policajných činností, pričom sa v ich obsahu zachováva jadro alebo metodika, ktorá sa ukázala v konaní ako účinná. To znamená, že je objektívnou nevyhnutnosťou rozlúčiť sa s niektorými tradičnými zaužívanými metódami v policajnej činnosti.

Štúdiom a s overenými výstupmi výskumu a vývoja, s využitím skúseností z minulého policajného poznania je potrebné zobrať všetko nové, čo ponúka teória pre prax a samotná prax pre teóriu. To je predpoklad ďalšieho rozvoja metodológie praktických vied v priamom prepojení na činnosti policajného konania. Sme toho názoru, že tento rozvoj je možné považovať za jednu z dôležitých podmienok tvorby metodológie o praktických dôsledkoch policajných činností a policajného konania.

Mnohoročné skúsenosti z vývojových trendov kriminality a neustále nové formy kriminality rozhodne podmieňujú a opodstatňujú výskumno-vývojovú oblasť, aby sa policajné vedy, či už v teoretickej, alebo praktickej rovine, neustále zaoberali konkrétnym objektom a pružne dokázali reagovať na potreby spoločnosti pri kontrole kriminality.

⁷ PJASSETZKY, A. G., BARANENKO, B. I. (2001) O problémoch policajnej vedy na Ukrajine. In *Aktuálne problémy rozvoja policajných vied a policajnej praxe. 1. rokovanie stálej medzinárodnej konferencie*. Akadémia PZ Bratislava, s. 48.

Stav, štruktúra a dynamika kriminality, permanentná registrácia jej nových foriem je dostatočným impulzom pre neustále prehlbovanie **poznávania** a zdokonaľovanie v činnosti polície.

To objektívne súvisí s presadzovaním a zavádzaním nových netradičných metód (podložených vedeckým potenciálom teoretickej aplikácie) do činnosti polície – ako dôkazu využitia netradičného postupu pri riešení relevantnej policajnej **udalosti** s použitím metodológie praktických vied.

Udalosť ako základ skúmania v predmete činnosti služby poriadkovej polície

Udalosť môžeme charakterizovať ako jav, dej, proces, ktorý sa pripravuje, vzniká, má svoj priebeh, trvanie (existenciu). Priebeh udalosti je sprevádzaný kvantitatívnymi a kvalitatívnymi zmenami v kontexte kritických bodov vývoja v danom časovom horizonte a v mieste pôsobenia udalosti. Tento proces priamo, resp. sprostredkovane podmieňuje vznik relevantnej skutočnosti pre činnosť služby poriadkovej polície.

Z hľadiska praktických potrieb udalosť z policajno-bezpečnostného pohľadu je možné hodnotiť ako faktický stav vzťahov, väzieb a rôznych súvislostí vzájomne pôsobiacich v podmienkach konkrétneho prostredia pozitívne na zachovanie alebo na obnovenie verejného poriadku.

Reakcia služby poriadkovej polície na danú udalosť je vyvolaná relevantnosťou, charakteristickými **znakmi a prvkami**. Pri jej riešení služba poriadkovej polície okamžite musí reagovať vhodne zvolenou **metódou a formou**, a to za podmienok dodržania zákonných noriem.

S ochranou verejného poriadku a jeho zabezpečením súvisí potreba poznávania a skúmania udalosti, za podmienok rešpektovania legislatívneho rámca, ktorý posúva proces udalosti do roviny ako jedného z najvýznamnejších faktorov teoreticko-praktického významu v službe poriadkovej polície. Pri udalosti je potrebné prioritne poznať jej charakteristické javové vlastností, postupnosť, časovú závislosť (znaky, prvky). Toto **poznanie** vytvorí priestor na určenie metódy a formy jej riešenia. Čím je presnejšie (aktuálne, objektívne) poznanie udalosti aj o udalosti, tým účinnejšie, efektívnejšie, pravdivejšie a rýchlejšie je **poznanie** a následok objasnenia.

Ak tvrdíme, že znaky a prvky určujú jadro podstaty udalosti, tak paralelne aj signalizujú jej vývoj, teda vlastne predurčujú nasadenie metód a foriem k danej udalosti.

V praxi – pri poznávaní udalosti a pri objasňovaní – sú policajné subjekty v zmysle zákonných noriem oprávnené aplikovať celý komplex metód. Ich postupnou aplikáciou (postupným pridávaním, vylučovaním alebo zlučovaním poznávacích metód) poznávanie zužujú, spresňujú informácie o charakteristike udalosti, čím predchádzajú vzniku entropie (neurčitosti) pri poznávaní udalosti. Ide o cieľavedomú činnosť, ktorej účelom je poznanie objektívnej reality, t. j. identifikovanie toho, čo objektívne existuje a čo má znaky a prvky policajnej relevantnosti udalosti. Táto relevantnosť vlastne vyvolá potrebnú reakciu v podobe zvolenej metódy a k nej prislúchajúcej formy alebo foriem činnosti služby poriadkovej polície.

Vo vzťahu k poznávaniu danej udalosti jeho subjekty musia realizovať vnútorne nerozporný proces, ihneď musia nadväzovať kroky postupnosti obsiahnuté v metóde alebo v kombinácii metód a ich formách regulovaných zákonnými normami pre službu poriadkovej polície.

Ak policajne relevantnú udalosť charakterizujeme tak, že je špecifikovaná znakmi a prvkami, znaky a prvky nám signalizujú, o akú udalosť ide; potom nastáva aplikačná časť nasadenia metódy a foriem.

Podľa danej udalosti a jej situačných potrieb, ktoré sú udalosťou vyvolané, automaticky vytvárajú priestor aj na činnosť iných subjektov (integrovateľný záchranný systém, mestská polícia, zdravotná služba atď.), čím sa môže využívať efektívnejšie čas a zabráňuje sa duplicitným úkonom.

Z týchto úvah vyplýva že správnym nastavením popisovaných parametrov, profesionálnym prístupom a iniciatívou spojenou s kvalitným výkonom služby je priebeh vzniku, trvanie a priebeh vyriešenia policajnej relevantnej udalosti zákonne a časovo zvládnuteľný.

Celkovým zhodnotením teoreticko-praktickej činnosti, je možné sa pokúsiť sa využiť aj matematické vyjadrenie. To sumarizuje teoretické pravidlá **poznávania** (signalizácia znakmi a prvkami) a ich výsledok rieši praktickým výkonom (zvolenou metódou a formou).

$$Z + P$$

$$U = \frac{\quad}{M + F} \rightarrow E$$

U – udalosť

M + F

Z – znak/indikátor

fanúšikovia v dresoch + narúšanie verejného poriadku

P – prvok

Udalosť = ————— → E

M – metóda

repres. metóda + použitie nasad. poriad. jednotiek

F – forma

E – eliminácia/pozitívny stav.

Výsledkom je vlastne teoretické vyjadrenie vzájomných vzťahov podstatných prvkov bezpečnostnej situácie. Súčasne sa ukazuje aj praktická eliminácia alebo vyváženosť vyriešenia policajno-relevantnej udalosti.⁸

Na klasifikáciu udalosti je možné využiť celý rad kritérií. Najdôležitejšie charakteristiky poznávania sú:

- charakter udalosti,
- spôsob iniciácie udalosti – subjekty udalosti,

- právne posúdenie udalosti,
- spoločenské posúdenie udalosti,
- pôsobenie následku udalosti, čo udalosť spôsobila – dôsledok,
- škody a straty – vyčíslenie
- prijatie následných opatrení.

Napríklad – ak posudzujeme udalosť ako trestný čin, musí vykazovať znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona. Je to udalosť nebezpečná pre spoločnosť a aj pre jednotlivca. Ide o materiálny znak trestného činu.

Takáto udalosť sa vyznačuje aj inými svojimi typickými znakmi a prvkami, ktoré udalosť determinujú, špecifikujú a určujú, napr. o aký druh udalosti ide atď.

Prvkom je napr. objekt, na ktorý bolo pôsobené silou alebo ešte je pôsobené, spôsob pôsobenia, zmeny, ktoré nastali v priebehu pôsobenia, atď. Iné determinujúce faktory, ktoré charakterizujú udalosť, môžu byť napr. viaceré miesta činu, na ktorých v danej udalosti došlo.

Tieto miesta činu nemusia mať v udalosti totožný charakter, čím vytvárajú rôznorodosť aj v posudzovaní z policajného hľadiska. Tu má praktické využitie práve použitý vzorec, pretože môže aplikačne určiť odlišnosť a podmienky potreby toho-ktorého miesta činu a jeho adekvátneho riešenia.

Praktická aplikácia teórie v konkrétnych udalostiach

V rámci naplnenia podstaty a demonštrovania uplatnenia teoretických poznatkov a úvah tejto vedeckej štúdie za aktívnej spolupráce Krajského riaditeľstva PZ v Bratislave (odboru služby poriadkovej polície) sme skúmali celý rad policajných udalostí. Z hľadiska nášho zámeru sme vybrali tri relevantné policajné udalosti uvedené na str. 2.

Analýza a charakteristika udalostí

Všetky tri vybrané udalosti riešilo Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave, vždy na základe praktických skúseností, interných noriem, organizačného poriadku a v rámci už osvedčených podmienok, ktoré sa očakávali pri jednotlivých udalostiach.

Dokumentačne je podložená postupnosť pred každou uvedenou udalosťou, ktorá začína zvolaním koordinačného orgánu. Poradu vedie policajný dôstojník a pozýva zainteresované zložky, ktoré sú v prípade danej udalosti potrebné. Zložky sú z interného prostredia polície, ale aj z vonkajšieho prostredia. Tu sa stanovujú podmienky organizačných postupov bezpečnostných kritérií a zodpovednosť za ich plnenie vrátane komplexného technicko-organizačného zabezpečenia a logistiky.

Krajské riaditeľstvo má možnosť podľa čl. 3 ods. 4 a čl. 3 odst. 5 nariadenia prezidenta Policajného zboru č. 10/2009 o činnosti pohotovostných policajných útvarov odborov poriadkovej polície žiadať nasadenie síl a prostriedkov pohotovostných policajných útvarov odborov poriadkovej polície aj z iných krajských riaditeľstiev Policajného zboru.

Vybrané udalosti patria do kategórie s hodnotením podľa § 3 ods. 3 písm. e) zák. 479/2008 Z. z. o organizovaní verejných podujatí s bezpečnostným rizikovým profilom, s presným dátumom konania, s naplánovaným obsahom, teda je známe **jadro udalosti, význam udalosti, miesto konania udalosti, spoločenské zaradenie udalosti**.

Pri športových udalostiach s medzinárodnou účasťou – udalosť č. 3, členské štáty Rady Európy pre športové podujatia, hlavne pre futbalové zápasy, prijali 19. 8. 1985 dohovor o násilí a neviazanosti divákov počas športových podujatí pod č. 120/1985 s cieľom zamedzenia násilia na futbalových štadiónoch.

V tomto dohovore sú jasne stanovené pravidlá činnosti poriadkových polícií na zabezpečenie vypracovania bezpečnostných projektov realizácie predchádzania a zvládnutia násilia a neviazanosti divákov.

Slovenská republika pristúpila k uvedenému dohovoru 1. 7. 1993 vydaním oznámenia č. 295 / 1993 Z. z. Ministerstva zahraničných vecí SR.

Skúsenosti s výkonom a uplatnením zásad v daných rizikových udalostiach sú v EÚ rôzne, ale ani prístup a činnosť policajných zložiek sa nedá univerzálne predpísať, pretože ani členské štáty nemajú zjednotenú legislatívu, organizáciu policajnej činnosti a postupy pri zásahových jednotkách.

Vo všeobecnosti však v zásadných otázkach musí byť jednotnosť, spolupráca a uplatnenie nostrifikácie najmä v členských štátoch EÚ, čoho vyjadrením sú už ukončené alebo prebiehajúce európske projekty EU SEC II, GODIAC a The HOUSE.

Udalosť č. 1 sa dá charakterizovať ako nešportová klubová rivalita, nekonečný boj proti hlavnému mestu, vybudovanie sa určitých mládežníckych radikálnych skupín, prestíž v športových kluboch a v športových kruhoch, sebarealizovanie slabých osobnostných prvkov u jednotlivcov, chybné historické nedostatky a chyby vedenia futbalového zväzu, využitie takejto príležitosti na demonštráciu sily a násilníctva.

V prípravnej fáze pri organizovaní bezpečnostných opatrení boli vydané žiadosti riaditeľom Krajského riaditeľstva PZ v Bratislave na poskytnutie síl a prostriedkov aj na iné zložky MV SR, KR PZ Nitra, KR PZ Trnava. Do akcie sa zapojili aj mimorezortné zložky (mestská polícia, usporiadateľské zložky, SBS).

Priebeh udalosti sa vyznačoval drobnými incidentmi (výtržnosťami), pri ktorých polícia použila donucovacie prostriedky podľa § 51 odst. 1 písm. a), písm. b), písm. d) zák. č. 171/1993 Z. z. na udržanie verejného poriadku.

Udalosť č. 2 môžeme charakterizovať ako neobvyklú udalosť, ktorá reprezentuje vyjadrenie svojej opodstatnenosti a prezentáciu zaradenia sa do spoločnosti s požiadavkou uznania svojich práv neheterosexuálnych ľudí, ich sociálnu a politickú rovnosť.

Podľa odborných kruhov Slovensko patrí medzi krajiny EÚ s najvyššou úrovňou **antipatie** spoločnosti namierenej na neheterosexuálne menšiny⁹.

Dúhový pochod v Bratislave bol organizovaný občianskym združením „Queer Leaders Forum“, prakticky sa konal tretí krát, raz v r. 1910, 2011 a 2012. Názov vychádzal z viedenského modelu, tzv. pochodu „Regenbogenparade – Rainbow parade“.

⁹ METEŇKO, J., MIŠOTA, M., HULLOVÁ, M. *Správna prax pre dialóg a komunikáciu ako strategické princípy policajných činností na politické manifestácie v Európe (GODIAC) : Priebežná správa z medzinárodnej vedeckovýskumnej úlohy* : Projekt financovaný EÚ (verzia SK). / Sprac. spr. Jozef Meteňko, Sprac. spr. Martin Mišota, odb. red. Monika Hullová. - 1. vyd. - Bratislava: Akadémia PZ, 2012. - 46 s. : čiernob. fot. VÝSK. 182

V roku 2010 bolo podľa policajných správ zadržaných 29 extrémistov, počet účastníkov pochodu bol cca. 600 – 1000. Udalosť narušilo približne 100 odporcov. Druhý pochod podľa Slovak Spectator bol zaznamenaný v počte cca 1000 účastníkov, zaznamenaných bolo cca. 40 odporcov pochodu, polícia zadržala 16 osôb. V treťom prípade r. 2012 bolo cca. 800 účastníkov a cca. 50 odporcov, 2 osoby boli zadržané.

Táto udalosť bola podrobená aj skúmaniu v rámci niektorých výskumných projektov EÚ. Výstupy výskumu teamu GODIAK, zloženého z medzinárodnej expertnej skupiny viacerých krajín EÚ, sú zaznamenané v terénnej štúdii 8/10 Bratislava, 9. 6. 2012, kde je hlavnou myšlienkou výskumu využitie teórie komunikácie na znižovanie napätia počas politických demonštrácií. Podstatou projektu je integrovanie aktuálnej policajnej praxe a postavenie základov medzinárodnej inštitucionálnej spolupráce.¹⁰

Pri udalosti č. 2, ale aj pri všetkých troch analyzovaných je potrebné spomenúť, že zhromažďovacie právo je zakotvené v článku č. 28 Ústavy Slovenskej republiky, kde sa uvádza, že právo na zhromažďovanie je zaručené.

Zhromažďovanie sa nesmie podmieňovať povolením orgánu verejnej správy. Musia byť zabezpečené podmienky na vykonanie zhromaždenia na verejných priestranstvách, t. j. udalosť musí byť dopredu oznámená, ak ide o demonštráciu alebo inú aktivitu na verejnom priestranstve (v súvislosti s jeho využitím, resp. obmedzením).

Udalosť č. 3 je svojím zameraním podobná ako udalosť č. 1, ale odlišuje sa novými prvkami, ako sú xenofóbia, extrémizmus, rasová nenávisť, historické korene nadvlády rakúsko-uhorskej monarchie, ktoré sa prenášajú z generácie na generáciu a sú podporované ultranacionalistickými skupinami, žiaľ, ale aj niektorými politickými subjektmi atď.

I keď sme naznačili, že udalosť má podobný charakter ako udalosť č. 1, odlišuje sa novými prvkami. Musíme pripomenúť, že ide o medzinárodný klubový zápas, teda do popredia idú aj cezhraničné prvky.

Samozrejme pribúda prvok spolupráce so zahraničným policajným zborom, možná kontrola na hraniciach, letisku, informačné toky atď. Prípravná fáza prebehla podobne ako pri udalosti č. 1, z písomných materiálov sa dala zistiť väčšia organizátorská zainteresovanosť.

Pri všetkých troch udalostiach považujeme za **rizikový faktor** situačnú charakteristiku činnosti, kde je výsledok neistý a v prípade neúspechu hrozia nepriaznivé spoločenské dôsledky.

Vo všeobecnosti riziko vzniká a existuje v prostredí, ktoré definujeme reálnym časom a priestorom./ platné vo všetkých troch predmetných udalostiach/. Môžeme konštatovať, že všetky tri udalosti patria do kategórie rizika, a teda existuje potenciálna možnosť narušenia verejného poriadku.

Poznávanie udalostí podľa univerzálnych charakteristických skutočností postupne prechádza do druhej fázy, je to **špecifikácia** udalosti, kde je na základe znakov a prvkov signalizovaná tretia fáza, t. j. **poznávaním sme poznali** záujmový objekt a vytvorili sme si

¹⁰ METEŇKO, J., MIŠOTA, M., HULLOVÁ, M. *Správna prax pre dialóg a komunikáciu, ako strategické princípy policajných činností na politické manifestácie v Európe (GODIAC)* : Priebežná správa z medzinárodnej vedeckovýskumnej úlohy : Projekt financovaný EÚ (verzia SK). / Sprac. spr. Jozef Meteňko, Sprac. spr. Martin Mišota, Odb. red. Monika Hullová. - 1. vyd. - Bratislava: Akadémia PZ, 2012. - 46 s. : čiernob. fot. VÝSK. 182

priestor na voľbu a aplikáciu **metód a foriem**, na uskutočnenie rozhodnutia o úspešnej eliminácii udalosti.

I keď sa v uvedených udalostiach objavujú spoločné univerzálne paralely, predsa sú odlišnosti, na ktoré treba reagovať hlavne z bezpečnostného a spoločenského hľadiska. To je práve určenie správnej metódy a formy na elimináciu negatívnych faktorov relevantnej policajnej udalosti.

Celému procesu poznávania samozrejme predchádzajú ďalšie významné okolnosti, ako sú:

- informačné toky získavané operatívnou cestou o udalosti
- spolupráca s usporiadateľmi a aktérmi udalostí
- vytypovanie bezpečnostných rizík pre účastníkov na udalosti, presun na miesto udalosti, príchod na miesto udalosti, čas trvania udalosti a ukončenie udalosti.

Poznávanie týchto rizikových udalosti nechápeme ako neznámu skutočnosť, ale postupným poznávaním znakov a prvkov ako známu skutočnosť s možnými novými zmenami, ktoré môžu byť vytvorené pred udalosťou, v jej priebehu alebo na jej konci.

Na základe preverených informácií je potrebné stanoviť postupnosť a prioritu daných nových bezpečnostných skutočností a zoradiť ich podľa dôležitosti do reálnych časových limitov – vždy podľa charakteru tej-ktorej udalosti.

Použitím signalizačných indícií, ako sú znaky a prvky, je potrebné vyšpecifikovať operatívne aj realizačnú metódu a formu prislúchajúcu k danej okamžitej situácii, ktorá sa môže v udalosti vyskytnúť.

Stanovili sme si nasledujúce hypotézy:

- úloha prevencie je adekvátne k daným udalostiam
- kvantita a kvalita nasadených síl prostriedkov pri uvedených udalostiach je primeraná a systém logistiky je na riešenie daných situácií vhodný.
-

Priebeh výskumu

Touto vedeckou štúdiou a teoretickým prístupom sme vyhodnotili už vykonanú policajnú činnosť na daných udalostiach a z výsledkov výskumu chceme poukázať na možné zefektívnenie výkonu činnosti Policajného zboru.

Z preštudovaných materiálov z policajných zdrojov a priamej účasti na týchto udalostiach je možné konštatovať, že Policajný zbor všetky predmetné udalosti, až na drobné incidenty, v podstate zvládol.

Výskum bol cielene orientovaný na činnosť služby poriadkovej polície; na tri udalosti, pri ktorých sa predpokladalo hromadné narušenie verejného poriadku. Objavovali sa prvky narušovania verejného poriadku, ale represívnou metódou boli včas neutralizované.

Môžeme hovoriť, že nedošlo k hromadnému narušeniu verejného poriadku, samozrejme za predpokladu určitých obmedzení pre nezúčastnené obyvateľstvo (zastavená doprava, obmedzenie pohybu chodcov, odklon hromadnej dopravy, obmedzenie predaja alkoholu vo vybraných predajniach atď.).

Výskum bol uskutočnený v dvoch fázach. V prvej fáze boli vyhodnotené dostupné materiály písomných foriem ku každej jednej udalosti. Práca spočívala v overovaní zákonných a interných noriem pri všetkých úkonoch, ktoré dokumentovali činnosť polície. Vypracované závery boli porovnávané aj materiálmi dokumentujúcimi podobné udalosti z nedávnej minulosti (obdobie predchádzajúcich troch rokov).

Prehodnotené a porovnávané boli aj znaky a prvky, ktoré (až na minimálne rozdiely) vykazovali, resp. signalizovali, podobnosť. Rozdiely sa prejavovali hlavne v stúpajúcej agresivite fanúšikov a vo zvýšených napáchaných materiálnych škodách.

V druhej fáze bol vyhodnocovaný prístup policajtov k činnostiam Policajného zboru od začiatku akcie až po ukončenie.

Pri udalosti č. 2 pri Dúhovom pochode v roku. 2012 náš výskum potvrdil výstupné kritériá výskumu teamu GODIAK v sledovaných parametroch o činnosti Policajného zboru v bodoch 2, 3; naše poznanie je rozšírené o body, 1, 4, 5, 6.¹¹

- 1/ Operatívna práca v tejto udalosti nenaplnila svojimi informáciami potrebné údaje (neboli informácie pre riadiacich pracovníkov o nízkom počte odporcov).
- 2/ Neodhadnuté sily a prostriedky (zbytočne vysoký počet policajtov).
- 3/ Nedostatočná vybavenosť určených policajtov na udalosti (kombinované, resp. rôznorodé ustrojenie, nejednotná skupinová výzbroj a nejednotný výstroj).
- 4/ Policajti neboli oboznámení s bezpečnostným projektom (nastúpili neoboznámení so svojimi úlohami, napríklad pri zmene situácie, zmene trasy pochodu).
- 5/ Nie sú dostatočne spracované a obnovované typové bezpečnostné projekty na jednotlivé už očakávané udalosti (teória racionálnej voľby – parametrická racionalita).
- 6/ Nasadenie síl a prostriedkov polície z iných krajov je diskutabilné, pretože príslušníci nepoznajú celkový zámer, nie sú spoločne cvičení a nedokážu operatívne reagovať na zmenu situácií v udalosti.

Ak konštatujeme, že Policajný zbor udalosti vyriešil, musíme si položiť otázku, za akých okolností, za akých podmienok a aká bola logistika pri riešení udalostí.

- Výskum potvrdil nízku mieru zodpovednosti vo všetkých troch prípadoch u usporiadateľov, žiadateľov, organizátorov, ktorá nie je v dokumentačných materiáloch jasne stanovená.
- V prípravnej fáze celého podujatia nebolo ani raz zadokumentované hľadisko preventívnych aktivít (napr. ani na jednej porade sa nezúčastnili zástupcovia masmédií, neboli využité propagačné prostriedky na prevenciu).

¹¹ METEŇKO, J., MIŠOTA, M., HULLOVÁ, M. *Správa s terénnej štúdie 8/10 (2012): Dúhový pochod*, Bratislava, 9. 6. 2012, Výskumný team Godiak s. 6-41.

- Hovoriť o slušnom správaní až počas udalosti je neskoro, upozorňovanie na štadióne vyvolalo v určitých agresívnych skupinách skôr opačnú (posmešnú) reakciu, ba až aroganciu.

Vyhodnotenie stanovených hypotéz

Prvá hypotéza potvrdila celkovú slabú pripravenosť v oblasti prevencie. Jednotlivé kluby a aj samotní športovci nedávajú príklad proti násiliu, nepropaguje sa slušnosť, v niektorých prípadoch sa zdá že správanie fanúšikov je podporované aj formou nezdravej rivality a neúcty k hodnotám.

Druhá hypotéza bola prakticky vyhodnotená najmä pri udalosti č. 2 a kvantita nasadených prostriedkov a systém logistiky sa nesmie zanedbávať ani pri ekonomických úvahách. Je pravdou, že mierne predimenzovanie kvantity pomôže bezpečnejšie zvládnuť situáciu v danej udalosti, ale riadiaci pracovníci musia pracovať aj s operatívnymi informáciami a na riešenie udalosti musia nájsť správne a efektívne metódy a formy. V písomných materiáloch sa neobjavili požiadavky na informačné toky na Národné futbalové informačné stredisko, ktoré je zriadené v členských štátoch EÚ na základe rozhodnutia Rady 2002/348/SVV z 25. apríla 2002, tento predpoklad bol pri udalosti č. 3, v ktorej pôsobil medzinárodný športový rizikový faktor.

Záverečné odporúčania

- legislatívne opatrenia v rámci EÚ zjednotiť tak, aby umožňovali stíhať osoby, ktoré spáchajú trestný čin alebo priestupok, zodpovedajúcimi trestami alebo administratívnymi opatreniami,
- zabezpečiť spoluprácu a výmenu informácií medzi dotknutými policajnými zbormi v zahraničí (vykonávať kontrolu prostredníctvom národných informačných centier),
- pripraviť profesionálnu zásahovú jednotku s dostatočným personálnym zabezpečením, výzbroj a výstroj prispôbiť na rôzne účelové situácie.

Záver

Z celkového pohľadu a hodnotenia činnosti Policajného zboru sme sa snažili teoretické a teoreticko-praktické výstupy aplikovať do priameho výkonu služby poriadkovej polície, kde sme si výskumom overili jednotlivé postupy v činnosti Policajného zboru na krajskej úrovni riadenia. Na základe výsledku analýzy môžeme pochváliť policajných manažérov a policajtov za dobrý konečný efekt.

Z výstupných výsledkov z medzinárodnej integrovanej vedeckej úlohy „**Metódy výskumu a vývoja policajných činností**“ sme sa snažili o posúdenie základov činnosti Policajného zboru v Slovenskej republike a o etablovanie sa do medzinárodnej inštitucionálnej spolupráce policajných zborov v rámci EÚ.

Literatúra

AUGUSTÍN, P. *Poriadková polícia*. Bratislava : Akadémia PZ, s. 7, ISBN 978-80-8054-554-3
MACEK, P. *Pořádková činnost policie*. Praha. Polica History. 2008, s. 78.

- MACEK, P., FILÁK, A. *Základy teorie policajně bezpečnostné činnosti*, Police History, Praha 2004, s. 62.
- METEŇKO, J. *Koordinovanie národného výskumu a politiky na zaistenie bezpečnosti pri významných udalostiach v Európe EU SEC II : záverečná správa zahraničnej medzinárodnej vedeckovýskumnej úlohy* : FP7 Grant Agreement (2008-2011) / aut. Jozef Meteňko. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2012. - 111 s. + 13 s. príloh. - Sprievodný materiál: Tab. Výsk. 173.
- METEŇKO, J. *Metódy výskumu a vývoja policajných činností : zámer integrovanej vedeckovýskumnej úlohy* / Jozef Meteňko. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2006. - 14 s. Výsk. 130.
- METEŇKO, J., MIŠOTA, M., HULLOVÁ, M. *Správa s terénnej štúdie 8/10 (2012): Dúhový pochod*, Bratislava, 9. 6. 2012, Výskumný team Godiak s. 6-41.
- METEŇKO, J., MIŠOTA, M., HULLOVÁ, M. *Správna prax pre dialóg a komunikáciu, ako strategické princípy policajných činností na politické manifestáciu v Európe (GODIAC) : Pribežná správa z medzinárodnej vedeckovýskumnej úlohy* : Projekt financovaný EÚ (verzia SK). / Sprac. spr. Jozef Meteňko, Sprac. spr. Martin Mišota, Odb. red. Monika Hullová. - 1. vyd. - Bratislava: Akadémia PZ, 2012. - 46 s. : čiernob. fot. VÝSK. 182.
- METEŇKO, J., MIŠOTA, M. *Správna prax pre dialóg a komunikáciu, ako strategické princípy policajných činností na politické manifestácie v Európe (GODIAC) : projekt medzinárodnej vedeckovýskumnej úlohy* : projekt financovaný EÚ : (verzia en) / aut. Jozef Meteňko, aut. Martin Mišota. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2010. - Preruš. str. Výsk. 171.
- METEŇKO, J. *Posilnenie európskej koordinácie v oblasti národných výskumných programov bezpečnosti pri významných udalostiach THE HOUSE : FP7 Grant Agreement* / aut. Jozef Meteňko. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2012. - 70 s. + 9 s. príloh. - Sprievodný materiál: Tab. Výsk. 172.
- PJASSETZKY, A. G., BARANENKO, B. I. (2001): O problémoch policajnej vedy na Ukrajine. In *Aktuálne problémy rozvoja policajných vied a policajnej praxe*. 1. rokovanie stálej medzinárodnej konferencie. Akadémia PZ Bratislava, s. 48.
- SEILEROVÁ, B. (2000): Európska duchovná kultúra – veda a humanistické hodnoty. In *Humanizácia životného prostredia a vzdelávania na technických univerzitách*. Zborník vedeckých prác. Bratislava.
- STACHO, P., FILÁK, A. Teoretické východiská k vymedzeniu pojmu verejný poriadok. In *Bezpečnostní teorie a praxe*. zvl. číslo. Praha : Policejní akademie ČR, 2000, s. 367-375. ISSN 1211-2461.

Key words: police cognition, police knowledge, event, relevant event, risk, risk factor, character, element, method, form, aggressiveness, elimination.

Summary

Solving the relevant situations by police forces, especially in the cases of collective public order disturbances, creates the base of this study. Applying the scientific theory and application of this theory into the practice of riot police was the main intention of the study. The outputs gained from integrated international scientific research project of Academy of the police forces 3/2004 (no. VVÚ 130) - "Methods of research and development of the police activities" was applied in this study“.

*doc. Ing. Pavol Augustín, CSc.
Akadémia Policajného zboru Bratislava
Katedra policajných vied
e-mail: pavol.augustin@minv.sk*

Recenzenti: doc. JUDr. Jozef Meteňko, PhD., doc. Ing. Miroslav Lisoň, PhD.